

HÖGSKOLEVERKETS
TILLSYN

Viktigare beslut 1995–1999

HÖGSKOLEVERKETS
TILLSYN

Viktigare beslut 1995–1999

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Högskoleverkets tillsyn. Viktigare beslut 1995–1999

Producerad av Högskoleverket i april 2000

ISBN 91-88874-45-1

Innehåll: Juridiska avdelningen

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Ale Tryckteam AB, Bohus , maj 2000

Innehållsförteckning

Förord	5
Foreword	6
Antagning till grundläggande högskoleutbildning	7
En sökandes rätt att återropa utländska betyg	9
Könskvotering	11
Övre åldersgräns vid antagning	12
Antagning till utbildningsprogram	13
Ansökan om antagning till utbildning	15
Antagning av elitidrottare	18
Antagning och tillgodoräknande av utbildning	20
Frågor om examination	23
Handläggning vid avrådan från och underkännande av student från grundskolläro-utbildning	25
Handläggningstid för rättning av examinationsuppgift	29
Översättning av examensbevis och information i samband med s.k. masterprogram	31
Högskoleverket granskar inte examinatorers bedömning av studenters prestationer	33
Examinator på kurs	34
Forskarutbildning	35
Rätt till handledning i forskarutbildning	37
Byte av handledare i forskarutbildningen	39
Olika frågor om högskoleutbildning	41
Högskolas skyldighet att ge fortsättningskurs	43
Längden på utbildning – poäng	44
Introduktionsvecka skall äsättas högskolepoäng	46
Klander av student	47
Fråga om diskriminering av student på grund av funktionshinder	48
Högskolornas möjligheter att begränsa antalet provtillfällen m.m.	50
Projektarbete skall ingå i kurs	52
Högskolebesök	53
Besök hos Högskolan i Borås	55

Högskolan och omvärlden	59
Skatte- och ekonomidag vid Högskolan i Kristianstad	61
Allvarlig kritik mot Handelshögskolans vid Göteborgs universitet MBA-program för kinesiska studenter	63
Kommersiell verksamhet	65
Uppdragsutbildning vid Lunds universitet	67
Allmänna handlingars offentlighet	69
Dröjsmål med att lämna ut kopia av allmän handling (studiemeritförteckning)	71
Dröjsmål med att lämna ut kopia av allmän handling	72
Förvaltningslagen	75
Dröjsmål med överlämnande av överklagande till Överklagandenämnden för högskolan	77
Handläggning av begäran om tillgodoräknande av kurs	79

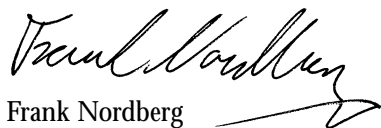
Förord

Högskoleverkets tillsynsverksamhet har nu bedrivits i närmare fem år. Tillsynen har inneburit att verket genom sin juridiska avdelning kontrollerat hur universitet och högskolor har tillämpat de regler som gäller för verksamheten. I verkets tillsyn har frågor som berört den enskildes rättssäkerhet prioriterats, men även andra regeltillämpningar har granskats. Tillsynen har bedrivits på olika sätt, dels genom skapade projekt, där verket granskat någon viss företeelse och därvid inhämtat underlag från ett stort antal eller samtliga högskolor. Verkets iakttagelser har därefter sammanfattats i en rapport. I förekommande fall har verket haft anledning att uppmärksamma regeringen på brister i regelverket och föreslagit ändringar.

Utöver dessa mer generella granskningar har en betydande del av tillsynen ägnats åt handläggning av anmälningar från enskilda. Dessa ärenden har vanligtvis berört ett lärosäte. Ärendena har avslutats med ett beslut, där verket redovisat sin bedömning av vad som förevarit samt, om det funnits anledning, riktat kritik mot det berörda lärosätet.

Verket kan nu konstatera, att dess tillsynsrapporter har fått betydande uppmärksamhet inom högskolesektorn. Däremot har besluten i de enskilda ärendena förblivit tämligen okända förutom för dem som varit inblandade i dem. Av det skälet har Högskoleverket beslutat att ge ut föreliggande publikation, vari principiellt viktiga avgöranden av allmänt intresse refereras. Verksjuristen Barbro Molander har svarat för sammanställningen.

Det är Högskoleverkets förhoppning, att denna publikation skall kunna tjäna som ett hjälpmedel för lärosätenas ledning och personal samt inte minst för de enskilda studenterna och deras företrädare.

Frank Nordberg
chefsjurist

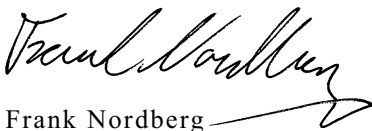
Foreword

The National Agency for Higher Education has exercised a supervisory function for five years. In practice, this means that the Agency has supervised the application by universities and university colleges of the rules governing their activities. In exercising supervision, one of the Agency's priorities has been legal certainty for the individual, but it has also examined the application of other rules. It has exercised supervision in various ways, in particular through "own initiative" projects to investigate a specific phenomenon, in which connection it has obtained documentation from a large number of universities/ university colleges. The Agency has then summarized its observations in a report. Where appropriate, the Agency has brought deficiencies in the existing rules to the notice of the Government and proposed changes.

Apart from generalized investigations of this kind a substantial part of the Agency's supervisory operations has been devoted to examining complaints from private individuals. These have usually concerned a particular university/university college. Such cases are concluded by a decision in which the Agency presents its interpretation of the circumstances and, where appropriate, levels criticism at the university/university college concerned.

The Agency notes that its supervisory reports have attracted considerable attention in the higher education sector. However, its decisions in individual cases have gone largely unnoticed except by the parties involved. The Agency therefore decided to issue the present publication, which describes decisions of general interest on important matters of principle. Barbro Molander, a legal officer at the Agency, was responsible for compiling the material.

The Agency hopes that the publication will help the management and staff of universities/university colleges in their tasks and, not least, prove useful to the individual students and their representatives.

Frank Nordberg
Chief Legal Officer

ANTAGNING TILL GRUNDLÄGGANDE
HÖGSKOLEUTBILDNING

En sökandes rätt att åberopa utländska betyg

Högskoleverket har ansett att antagningsmyndigheterna inte kan, utan stöd i en nationell regel, inskränka möjligheten att åberopa utländska betyg vid antagning till grundläggande högskoleutbildning.

Bakgrund

Sedan K överklagat ett antagningsbeslut till Överklagandenämnden för högskolan, överlämnade nämnden ärendet till Högskoleverket i den del det avsåg frågor rörande beräkning av meritvärde m.m. K hade läst två år av det samhällsvetenskapliga programmet och sedan rest till USA och gått det 12:e året på High School. Där hade hon fått ett fullständigt slutbetyg varvid man tillgodoräknat den svenska utbildningen. Därefter hade hon i Sverige läst det tredje året i sin gamla gymnasieskola och fått betyg på 10 kurser. Hon hade även fått ett slutbetyg från gymnasieskolan. Uppsala universitet, Lunds universitet och Umeå universitet beslutade vid antagningen till vårterminen 1999 att K endast fick delta i urvalet med sitt svenska slutbetyg.

Högskoleverkets bedömning

Frågan gällde om båda betygen fick åberopas i urvalet till grundläggande högskoleutbildning eller om antagningsmyndigheterna kunde avslå en begäran om deltagande i urvalet med det amerikanska betyget. Enligt 4 kap. 3 § högskolelagen (1992:1434) får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om urval. Regeringen kan alltså välja att meddela föreskrifter själv eller att bemyndiga annan myndighet att göra det.

Högskoleverket har givits vissa bemyndiganden att meddela föreskrifter i fråga om urval.

En av urvalsgrunderna enligt högskoleförordningen (1993:100) är betyg. Någon definition av vad som skall förstås med betyg ges inte i förordningen. Uttrycket "betyg" kan inte tolkas på något annat sätt än att det även skall omfatta utländska betyg. En sökande som åberopar ett sådant betyg för urval till grundläggande högskoleutbildning har alltså stöd av högskoleförordningens regler. Antagningsmyndigheterna kan inte utan stöd i en nationell regel inskränka denna möjlighet att åberopa utländska betyg. Att betyget utfärdats sedan svensk utbildning tillgodoräknats förändrar inte bedömningen.

Såsom Högskoleverkets föreskrifter (7 § HSVFS 1996:26) är utformade har en sökande med utländsk gymnasieutbildning rätt att medräkna

betyg från gymnasieskolan vid beräkningen av betygspoäng för den utländska utbildningen.

Det är viktigt att systemet för tillträde till grundläggande högskoleutbildning är rättssäkert. En förutsättning för det är att sökande med vissa betyg inte vägras att delta i urvalet utan uttryckligt stöd. Högskoleverket utgick ifrån att lärosätena redan vid antagningen till höstterminen 1999 skulle medge att sökande med den aktuella bakgrunden deltar i urvalet med båda betygen om de så önskade. Därvid skulle eventuella betyg från svensk gymnasieskola medräknas vid beräkning av betygspoäng i enlighet med bestämmelserna i Högskoleverkets föreskrifter.

Beslut 1999-04-27, reg. nr. 31-661-99

Könskvotering

Två högskolor hade redan innan urvalet till idrottsläroverutbildningen bestämt hur många kvinnor respektive män som skulle antas. Högskoleverket har funnit att sådan könskvotering inte var förenlig med gällande lagstiftning.

Bakgrund

Vid antagningen till idrottsläroverutbildningen hade både Idrottshögskolan i Stockholm och Högskolan i Örebro två anmälningsskoder: en för manliga sökande och en för kvinnliga sökande. Varje grupp hade 25 platser.

Högskoleverkets bedömning

Redan innan urvalet hade påbörjats hade bestämts hur många kvinnor respektive män som skulle antas. I högskolelagen anges att om inte alla behöriga sökande till en utbildning kan tas emot, skall urval göras bland de sökande. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får enligt lagen meddela föreskrifter om urval. Varken regeringen eller någon myndighet som regeringen bestämt har meddelat föreskrifter om könskvotering. Högskolornas förfarande var därför inte förenligt med gällande lagstiftning.

Utredning 1997-11-03, reg.nr. 31-1908-97

Uppföljning

Båda högskolorna har ändrat de aktuella antagningsreglerna.

Övre åldersgräns vid antagning

Högskoleverket har konstaterat att gällande rättsregler inte ger högskolorna utrymme att tillämpa en övre åldersgräns som villkor för antagning.

Bakgrund

Vissa bestämmelser om åldersgräns fanns i lagstiftningen som gällde före högskolereformen 1993. Någon uttrycklig bestämmelse om övre åldersgräns infördes inte i den reformerade lagstiftningen. Universitet och högskolor med läkarutbildning tillämpade tidigare en övre åldersgräns som sattes till 44 år. Denna åldersgräns tillämpades även efter 1993 års högskolereform. Under de senaste åren sänktes åldersgränsen för antagning till läkarutbildningen till 34 år vid vissa universitet/högskolor. Med anledning av en förfrågan från en sökande angående övre åldersgräns vid antagning till läkarutbildningarna vid Linköpings universitet, Karolinska institutet och Uppsala universitet gjorde Högskoleverket följande bedömning.

Högskoleverkets bedömning

I 1 kap. 9 § regeringsformen stadgas att domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet skall beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Enligt förarbetena (SOU 1975:75, s. 118 ff, prop. 1975/76:209, s. 98 ff.) har särbehandlingsförbudet bl.a. den särskilda innebörden att myndigheterna inte utan rättsligt stöd får särbehandla någon på grund av hans personliga förhållanden såsom bl.a. ålder.

Krav på en övre åldersgräns tillhör, mot bakgrund av nämnda diskrimineringsförbudet i regeringsformen, det område som kräver rättsligt stöd. Efter 1993 års reform finns det inte någon bestämmelse om övre åldersgräns vare sig i högskolelagen eller högskoleförordningen. Formuleringen i 8 kap. 6 § högskoleförordningen (numera 7 kap. 7 §) gav – enligt Högskoleverkets mening – inte utrymme för att tillämpa en övre åldersgräns vid tillträde till någon högskoleutbildning. Följaktligen hade inte universitetet befogenhet att utan stöd i en lag eller en förordning tillämpa en övre åldersgräns.

Uppföljning

Lärosätena har tagit bort övre åldersgräns från sina inträdeskrav från och med antagningen inför höstterminen 1997.

Beslut 1996-06-10, regnr 31-1657-96

Antagning till utbildningsprogram

Högskoleverket har riktat kritik mot Göteborgs universitet på grund av brister i utformningen av och informationen om antagningsregler till musikerprogrammet.

Bakgrund

Sökanden J ifrågasatte universitetets handläggning av hans ansökan om antagning till musikerutbildning i piano vid Musikhögskolan vid universitetet.

J sökte vårterminen 1999 till musikerprogrammet vid Musikhögskolan vid Göteborgs universitet men fick besked att han inte kunnat beredas plats på den sökta utbildningen. Till beskedet var bifogat provresultat av vilka framgick att J blev godkänd vid omgång 1 och fick 40 poäng vid omgång 2.

På förfrågan fick J i svar från utbildningsledaren att det krävdes 41 poäng i omgång 2 för att vara behörig och att han sålunda inte var behörig att antas till utbildningen.

På Högskoleverkets förfrågan bekräftade universitetet att J bedömdes inte uppfylla kraven för särskild behörighet vid de särskilda antagningsprov som genomfördes våren 1999. J fick inte heller någon information om överklagandemöjligheten.

I utbildningsplanen för musikerprogrammet angavs beträffande behörighet och antagning följande:

Förutom allmän behörighet för högskolestudier krävs särskild behörighet i form av instrumentala/sångliga färdigheter samt kunskaper i musikteori och elementärt pianospel. Behörighetsprövning och urval sker på grundval av antagningsprov. Vid dessa antagningsprov redovisas instrumentala/sångliga färdigheter inför antagningsnämnd varvid bedöms den konstnärliga och tekniska nivån. Kunskaper i musikteori redovisas vid skriftliga antagningsprov. Färdigheter i pianospel redovisas inför antagningsnämnd.

Högskoleverkets bedömning

Behörighetskrav

De i utbildningsplanen fastställda kraven för att bli antagen till musikerprogrammet motsvarade inte någon av dem av Högskoleverket föreskrivna standardbehörigheterna. Göteborgs universitet fick inte, och begärde inte heller av Högskoleverket, tillstånd att få ställa andra krav på särskilda förkunskaper.

I utbildningsplanen gjordes vidare ingen skillnad mellan behörighetsprovning och urval vilket stred mot bestämmelser i högskoleförordningen.

Antagningsordning

I 6 kap. 3 § högskoleförordningen finns bestämmelser om högskolans informationskyldighet och om antagningsordning.

Syftet med införandet av bestämmelserna om antagningsordning var att förbättra informationen om vilka regler som gäller och att öka rättssäkerheten för studenterna (se prop. 1995/96:184, s. 33).

Göteborgs universitet fastställde en antagningsordning med bl.a. regler om behörighet, urval, överklagande och antagningsförfarande vid universitetet. Av antagningsordningen framgick dock inte vilka regler som tillämpades i fråga om särskild behörighet i musikerprogrammet. Det fanns inte heller någon hänvisning till reglerna i utbildningsplanen. J fick motstridig information av ämnesansvariga vid universitetet. I informationsmaterialet "Antagningsprov 1999" fanns ingenting om 40 poäng som behörighetskrav. Göteborgs universitet måste således kritiseras för underlåtenhet att i antagningsordningen fastställa regler om särskild behörighet för inträde till musikerprogrammet samt för att ha brustit i sitt informationsansvar i övrigt.

Antagningsbesked

Högskolans beslut om att en sökande inte uppfyller kraven på behörighet för att bli antagen till grundläggande högskoleutbildning kan, enligt 12 kap. 2 § högskoleförordningen, överklagas till Överklagandenämnden för högskolan. Beslut om urval kan däremot inte överklagas.

Av högskolans besked framgick inte om högskolan gjorde en behörighetsprovning eller ett urval. På förfrågan förklarade högskolan att det rörde sig om behörighetsprovning. Högskolan hade i ett sådant fall haft skyldighet att upplysa J om hans överklagandemöjligheter vilket inte skedde.

Högskoleverket riktade kritik mot Göteborgs universitet på grund av beslutets oklara innebörd och för underlåtenhet att informera J om hans rätt att överklaga beslutet.

Beslut 1999-10-25, reg.nr 31-2058-99

Ansökan om antagning till utbildning

Högskoleverket har ansett att en ansökan om antagning till grundläggande högskoleutbildning skall behandlas enligt de regler som gäller för denna myndighetsutövning. Bestämmelser i arbetsmiljölagen och en allmän bestämmelse om effektivt resursutnyttjande i högskolelagen kan inte sättas i stället för dessa regler vid fråga om antagning till utbildning.

Bakgrund

En person L ansökte om att bli antagen till grundläggande högskoleutbildning vid slaviska institutionen på Stockholms universitet.

Universitetet avslog ansökan och åberopade vissa bestämmelser i arbetsmiljölagen enligt följande: ”Stockholms universitet kommer ej att bereda L plats varken i grundutbildningen eller i forskarutbildningen. Detta ställningstagande grundar sig på att Stockholms universitet måste tillse att studier, forskning och arbetet i övrigt vid institutionen för slaviska språk kan planeras och ordnas så att arbetsmiljön för såväl studerande, lärare och övrig personal är god. Detta gäller även såvitt avser den psykosociala arbetsmiljön. Detta följer av såväl 2 kap 1–2 §§ samt 3 kap 2§ och 2a§ Arbetsmiljölagen. (Vid tillämpning av dessa bestämmelser skall enligt Arbetsmiljölagen avses såväl arbetstagare som studerande enligt 1 kap 2 § Arbetsmiljölagen).”

I yttrande till Högskoleverket redovisade universitetet vad som inträffat vid L:s kontakter med slaviska institutionen och konstaterade sammanfattningsvis att L:s kontakter med institutionen under 1998 varit ganska entydiga till karaktären. L:s uppträdande hade stört institutionens verksamhet samt arbetsmiljön och arbetsron.

Högskoleverkets bedömning

För antagning och urval till grundläggande högskoleutbildning gäller särskilda regler, jfr. 4 kap. högskolelagen och 8 kap. högskoleförordningen. Så långt det kan ske med hänsyn till kvalitetskravet i 1 kap. 4 § första stycket skall högskolorna som studenter ta emot behöriga sökande. Om alla behöriga sökande inte kan tas emot skall urval göras bland de sökande (4 kap 3 § högskolelagen).

Högskoleverket ansåg att universitetets tillämpning av arbetsmiljölagen inte medförde att gällande specialbestämmelser för dess myndighetsutövande verksamhet (i detta fall antagning) kunde sättas åt sidan.

Det låg alltså universitetet att pröva L:s ansökan om att bli antagen till grundläggande högskoleutbildning enligt gällande behörighets- och urvals-

regler. Universitetet hade inte rätt att återropa bestämmelser om arbetsmiljö som grund för sitt beslut att inte bereda L plats på den sökta utbildningen.

Verket fann det vidare anmärkningsvärt att universitetet hade utformat sitt ställningstagande utan någon begränsning i giltighetstid.

Trots att universitetet borde ha insett att en felaktig rättstillämpning gjorts vidhöll universitetet sitt beslut i yttrande till verket. Högskoleverket ansåg sammantaget att universitetet allvarligt måste kritiseras för sin handläggning av ärendet.

Högskoleverket förutsatte att universitetet omprövade sitt beslut.

Universitetets nya beslut

Universitetet fattade ett nytt beslut om att inte anta L till grundläggande högskoleutbildning och återopade den här gången 1 kap. 4 § högskolelagen som har följande lydelse:

”Verksamheten skall avpassas så att en hög kvalitet nås, såväl i utbildningen som i forskningen och det konstnärliga utvecklingsarbetet.

Det är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna vid högskolorna att de tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.”

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att en allmän bestämmelse om att universitetet i sin verksamhet skall hålla hög kvalitet och utnyttja tillgängliga resurser effektivt inte kan sättas istället för de bestämmelser som reglerar aktuell myndighetsutövning. Att sistnämnda bestämmelser följs och att saklighet och objektivitet iaktas är grundläggande för myndigheters verksamhet och en avgörande förutsättning för den enskildes rättssäkerhet.

Universitetets handläggning framstod som särskilt anmärkningsvärd eftersom beslut i tillträdesfrågor normalt har stor betydelse för den enskilde och då aktuellt beslut inte kan överklagas.

Högskoleverket förutsatte att universitetet skulle pröva L:s ansökan enligt gällande regler. Universitetet beslutade att inte vidta någon åtgärd med anledning av Högskoleverkets beslut.

Beslut 99-01-26 och 1999-06-22, reg.nr 31-2277-98

Uppföljning

Högskoleverket överlämnade ärendet till regeringen eftersom Stockholms universitet och verket hade oförenliga ståndpunkter.

Regeringen överlämnade därefter ärendet till Justitiekanslern för de åtgärder ärendet enligt Justitiekanslerns uppfattning borde föranleda.

Justitiekanslern hade vid publiceringen av denna rapport ännu inte beslutat i ärendet.

Antagning av elitidrottare

Högskoleverket har funnit att sex lärosätens antagning av elitidrottare var oförenlig med tillämpliga bestämmelser och uttalanden i förarbetena till lagstiftningen.

Bakgrund

Tre universitet och tre högskolor hade tecknat avtal med olika specialidrottsförbund om att idrottare på elitnivå som tillhörde något av förbunden, skulle erbjudas företräde eller förtur till utbildningar vid det lärosäte som idrottaren ville studera vid. Metoderna för att anta elitidrottare med stöd av avtalen var två. De tre universiteten erbjöd "ortsföreträde" och krävde att elitidrottaren antagits till samma eller motsvarande utbildning vid någon annan högskola i landet. Elitidrottaren tilldelades plats innan reservantagningen hade påbörjats. De tre högskolorna hävdade att de som antagningsmyndigheter kunde tillämpa urvalsgrunden "särskilda skäl som den sökande har åberopat" så att den som var elitidrottare och tillhörde ett specialidrottsförbund som högskolan hade avtal med, skulle anses ha sådana särskilda skäl.

Högskoleverkets bedömning

"Ortsföreträde"

När alla behöriga sökande till en utbildning inte kan tas emot skall ett urval ske. Vid detta urval skall hänsyn tas till de sökandes meriter. Vid urvalet används de sex urvalsgrunderna som finns angivna i högskoleförordningen. Urvalsreglernas funktion är att rangordna de sökande till en utbildning på ett lämpligt sätt. Det är regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som meddelar föreskrifter om urval. Högskoleverket har medgivits rätt att besluta om föreskrifter i fråga om värdering av betyg, om fördelning av platser mellan olika grupper av sökande, om beräkning av arbetslivserfarenhet samt om användningen av urvalsgrunden särskilda skäl. Universitet och högskolor har inte medgivits rätt att meddela föreskrifter på detta område.

Innebörden av universitetens avtal med specialidrottsförbunden var att en elitidrottare som sökt en utbildning vid ett av universiteten men inte antagits i den ordinarie antagningen, skulle erbjudas en plats på utbildningen om elitidrottaren antagits till samma eller motsvarande utbildning vid något annat universitet eller någon annan högskola i landet. Erbjudandet måste accepteras innan reservantagningen påbörjades.

Universiteten hävdade att förfarandet inte var en fråga om tillträde, utan om byte av läroanstalt. Nationella regler om byte av läroanstalt saknas. Ett universitet eller en högskola får dock inte medge byte till en utbildning vid lärosätet innan urvalsförfarandet enligt högskoleförordningen är avslutat. De aktuella avtalen innebar att en elitidrottare kunde antas till en utbildning trots att han eller hon hade sämre meriter än den sökande som stod först i tur att antas vid reservantagningen. Universiteten medgav därmed elitidrottaren företräde till utbildningen, eftersom den rangordning av de sökande som urvalsreglerna medför inte beaktades. Förfarandet stred således mot högskoleförordningens regler.

Särskilda skäl

En av urvalsgrunderna i högskoleförordningen är "särskilda skäl". Universitet och högskolor skall tillämpa denna urvalsgrund utifrån vad som anges i Högskoleverkets föreskrifter och med ledning av uttalandena i tillträdespropositionen (prop. 1995/96:184). Utifrån detta kan slutsatsen dras att det krävs omständigheter av mycket speciell natur för att en sökande skall kunna antas på särskilda skäl oavsett vilken utbildning han eller hon har sökt till. Högskoleverkets föreskrifter anger funktionshinder eller annan synnerlig omständighet som sådana skäl. Att vara idrottare på elitnivå kan inte anses utgöra sådana omständigheter.

Om en sökande har kunskaper eller erfarenheter som är särskilt värdefulla för den sökta utbildningen och/eller är särskilt värdefulla för det yrkesområde som utbildningen förbereder för, kan han eller hon antas till denna utbildning på urvalsgrunden särskilda skäl. Detta innebär att en sökandes kunskaper eller erfarenheter som idrottsman eller -kvinna kan utgöra särskilda skäl för att antas till utbildningar inom idrottsområdet eller utbildningar som leder till yrken inom detta område.

De aktuella högskolorna antog emellertid den elitidrottare som utsetts av sitt specialidrottsförbund (och uppfyllde av högskolorna i övrigt ställda krav) med stöd av urvalsgrunden särskilda skäl, oavsett vilken utbildning han eller hon hade sökt till. Detta kunde inte anses förenligt med de aktuella bestämmelserna och uttalandena i tillträdespropositionen.

Beslut 1997-11-25, reg.nr. 31-2724-97

Uppföljning

Samtliga sex lärosäten följde Högskoleverkets uttalanden.

Antagning och tillgodoräknande av utbildning

Högskoleverket har konstaterat att en student som har förlorat sin studieplats vid en högskola har rätt att efter antagning till en annan högskola tillgodoräkna tidigare utbildning och delta i utbildningen på samma villkor som andra antagna studenter.

Bakgrund

Studenten H antogs år 1993 till tandläkarutbildningen vid Lunds universitet. Han blev underkänd på terminskurs 5. Han fick, i enlighet med lokala bestämmelser i universitetets studieplan, flera tentamenstillfällen och möjlighet att gå om kursen vid två tillfällen men blev underkänd vid samtliga tillfällen. Grundutbildningsnämnden vid Lunds universitet avtog H:s ansökan att gå om terminskursen för tredje gången och beslutade att H inte fick behålla sin studieplats.

Efter att Tandläkarhögskolan hade överflyttats från Lunds universitet till Malmö högskola sökte H och antogs till tandläkarutbildning vid Malmö högskola. Han begärde tillgodoräknande av sin tidigare utbildning. Han fick då besked från Grundutbildningsnämnden vid Malmö högskola att han hade rätt att tillgodoräkna sina tidigare studier med godkända resultat men att det tidigare fattade beslutet att han inte fick gå om terminskurs 5 stod kvar.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att det hade ålegat Malmö högskola att, efter att H hade blivit antagen vid högskolan och fått möjligheten att tillgodoräkna sin tidigare utbildning vid Lunds universitet, ge honom möjlighet att delta i utbildningen i enlighet med de regler i högskoleförordningen och högskolans lokala regler som gällde för den aktuella utbildningen. Högskolan i Malmö hade haft rätt att anta egna lokala regler som begränsade antalet examenstillfällen och möjligheter att gå om kurs i tandläkarutbildningen. Däremot hade högskolan inte haft rätt att åberopa regler, bedömningar och beslut som fattades inom en annan myndighet och använda dem som grund för att inte ge den nyantagne studenten möjlighet att genomgå utbildningen.

Malmö högskola anmodades att till verket inkomma med en skriftlig redogörelse om vilka åtgärder högskolan hade vidtagit eller avsåg att vidta med anledning av Högskoleverkets ställningstagande.

Uppföljning

Högskolan har vidtagit åtgärder i enlighet med Högskoleverkets ställningstagande.

Beslut 2000-01-05, reg. nr 31-2910-99

FRÅGOR OM EXAMINATION

Handläggning vid avrådan från och underkännande av student från grundskolläraryt utbildning

Högskoleverket har kritiserat Högskolan Dalarna för felaktig handläggning av en begäran att få ta del av allmän handling och för att högskolan har frågat en student om hans partipolitiska tillhörighet. Verket har även kritiserat högskolan för att ha motiverat sina beslut att avråda och underkänna studenten också med andra argument än sådana som rörde hans agerande och prestationer under själva utbildningen.

Bakgrund

Högskolan Dalarna mottog från olika studenter ett antal anmälningar om att studenterna A och B, vid Grundskolläraryt utbildningen årskurs 1–7, hade använt en rasistisk och sexistisk jargong både på högskolan och i samband med en kurs som var förlagd till England. Högskolan kallade i november 1997 de utpekade studenterna A och B till individuella samtal för att konfrontera dem med uppgifterna om att de hade uppträtt olämpligt och att de inte delade skolans på demokrati vilande värdegrund. Högskolan frågade dem bl.a. om riktigheten i uppgifter som en av lärarna hade fått i ett anonymt brev. Samtidigt nekades A och B att få ta del av brevet med hänvisning till bl.a. att det inte hade diarieförts. Samtalens innehåll protokollfördes med kommentarer. Av protokollet från samtalet med A framgår att högskolan frågade om han hade varit medlem i något högerextremistiskt parti. Han svarade nej på frågan.

Under hösten 1998 inkom enligt högskolan ytterligare kritik från studenter mot A för att ha uppvisat nazistiska attityder. Flera studenter hade enligt högskolan insisterat på att få vara anonyma på grund av rädsla för att råka illa ut. Den 25 november 1998 kallades A skriftligen till samtal. Den 4 december 1998 ägde detta avrådandesamtal rum. Högskolans grund för avrådan från fortsatt utbildning till grundskollärare angavs i kallelsen och i protokollet från samtalet. Högskolan hade bl.a. gjort en helhetsbedömning utifrån ett tiotal olika studentkällor och lärarnas egna samtal med A.

Enligt protokoll den 9 september 1999 underskrivet av examinerande lärare hölls en betygskonferens för kursen Lärarskap III. A, som trots högskolans avrådan hade fortsatt på utbildningen, underkändes på delkurs 2 som avsåg praktik.

A och B begärde att Högskoleverket skulle granska Högskolan Dalarnas agerande mot dem. Anmälan gällde framför allt högskolans behandling av dem båda i samband med de individuella samtalen och högskolans behandling av A i samband med beslutet att avråda A från att fortsätta sin utbildning.

Anmälan aktualiserade bl.a. följande frågor:

- Högskolans handläggning av studenternas begäran att få ta del av ett till högskolan inkommet brev, det vill säga fråga om allmänna handlingars offentlighet.
- Lagenligheten i att högskolan frågade en av studenterna om han varit medlem i ett högerextremistiskt parti, dvs. fråga om skydd mot att ge till känna sin politiska åskådning.
- Huruvida grunderna för besluten om avrådan och underkännande var förenliga med bestämmelserna i RF.

Högskoleverkets bedömning

Högskolans handläggning av studenternas begäran att få ta del av ett till högskolan inkommet brev

Enligt 2 kap. 14 § tryckfrihetsförordningen, TF, skall begäran om att ta del av allmän handling göras och prövas hos den myndighet som förvarar handlingen. Av 15 kap. 6 § sekretesslagen (1980:100) framgår att det i första hand är den tjänsteman som svarar för handlingen som skall pröva en sådan begäran. Vägrar tjänstemannen att lämna ut handlingen skall han upplysa sökanden om rätten att få beslutet prövat av myndigheten. Vidare skall sökanden underrättas om att endast ett beslut av myndigheten kan överklagas till domstol.

Lärarna avslog studenternas begäran att få ut ett till högskolan inkommet brev. A och B blev inte informerade om sina möjligheter att få frågan om brevets utlämnande prövad av högskolan. Eftersom högskolan inte heller på eget initiativ meddelade något beslut kunde de inte heller få saken prövad av domstol.

Högskoleverket konstaterade att berörd personal saknade tillräckliga kunskaper om vilka regler som gäller för allmänna handlingar och deras utlämnande. Verket förutsatte därför att högskolan informerar personalen om gällande regler och ser över sina rutiner så att en korrekt handläggning sker i framtiden.

Frågan om medlemskap i politiskt parti

Enligt 2 kap. 2 § regeringsformen, RF, är varje medborgare gentemot det allmänna skyddad mot tvång att ge till känna sin åskådning i politiskt hänseende. Detta skydd är absolut för den som är svensk medborgare såtillvida att rättigheten inte kan begränsas på annat sätt än genom grundlagsändring (SOU 1975:75 s. 25). Vad som menas med tvång är dock

inte helt klarlagt. Med tvång bör avses direkt våldsanvändning och hot om särskilda sanktioner (ådömande av straff och vite etc.). Tvång bör också anses föreligga om den enskilde befinner sig i ett starkt beroendeförhållande till en myndighet eller offentlig funktionär, t.ex. elever i den obligatoriska skolan eller vårdtagare på offentliga vårdinrättningar. (Pet-rén/Ragnemalm; Sveriges grundlag, 1980 s. 49).

I det aktuella fallet rörde det sig om en student vid en högskola. Högskoleverket ansåg att studenten, under de speciella omständigheterna som rådde vid samtalet, fick anses ha stått i beroendeförhållande till sina lärare som representanter för högskolan som myndighet. A hade förklarat att han inte blivit informerad om huruvida mötet var frivilligt, vad mötet skulle handla om eller vilka långsiktiga konsekvenser som samtalen skulle kunna få. Han uppgav även att han snarare upplevde mötet som förhör än som samtal.

Högskoleverket kunde inte finna annat än att A i den uppkomna situationen borde ha känt sig tvingad att redogöra för om han varit medlem i något högerextremistiskt parti. Högskoleverket ansåg att Högskolan Dalarna skulle ha informerat A om att han inte hade någon skyldighet att svara på frågan. Verket konstaterade därför att högskolan förfarit felaktigt genom att förbehållslöst ställa en sådan fråga.

Är högskolans grunder för avrådan och underkännande förenliga med bestämmelserna i RF?

En principiellt viktig fråga i ärendet var bl.a. om en högskola kan lägga en students uttryck för politiska åsikter till grund för ett beslut att avråda studenten från vidare utbildning till grundskollärare och att underkänna honom på praktiken.

Av utredningen framgick att högskolan, i sin helhetsbedömning av A, inte bara tog hänsyn till hans agerande och prestationer under själva utbildningen utan även till uppgifter om hans uppträdande i andra sammanhang på högskolan och utanför högskolan.

Enligt 1 kap. 9 § RF skall en förvaltningsmyndighet i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.

Av 2 kap. RF om de grundläggande fri- och rättigheterna framgår av 1 § första punkten, att varje medborgare är gentemot det allmänna försäkrad yttrandefrihet, varmed förstås frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar och uttrycka tankar, åsikter och känslor. Även av Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna framgår dessa rättigheter. Yttran-

defriheten får dock under vissa förutsättningar begränsas genom lag eller genom annan författning efter bemyndigande i lag. Begränsningarna får endast motiveras av vissa särskilt angivna syften. Den kan enligt 2 kap. 12–13 §§ RF och Europakonventionen artikel 10 punkten 2 begränsas genom lag bl.a. för att förebygga brott.

Högskoleverket ansåg att en lärarstudent som under sin praktikperiod i grundskolan ger uttryck för antidemokratiska åsikter skall underkännas. Uttryck för sådana åsikter strider mot de krav/mål för grundskolläraexamen som finns formulerade i examensordningen och i högskolans utbildningsplan och kursplan. Ett sådant avrådande/underkännande får dock inte grundas enbart på studentens politiska åsikter. De måste ha kommit till uttryck under utbildningen på ett sådant konkret sätt att studentens lämplighet som lärare kan ifrågasättas.

Att underkänna en lärarstudent på grund av att högskolan får höra att han eller hon i andra sammanhang har gett uttryck för sina politiska åsikter är däremot inte förenligt med bestämmelserna i RF. En annan sak är att en högskolas strävan att motarbeta antidemokratiska åsikter hos en lärarstudent i sig är angelägen. Det kan ske genom t.ex. samtal eller undervisning.

Högskoleverket kunde därför inte undgå att kritisera Högskolan Dalarna för att högskolan i sin bedömning av A:s lämplighet och prestationer som lärare inte enbart beaktade vad som framkommit i utbildningssituationen. Högskolan hade också tagit hänsyn till hans uttryck för åsikter och uppförande i andra sammanhang.

Beslut 1999-12-21 reg.nr 31-828-99

Handläggningstid för rättning av examinationsuppgift

Högskoleverket har ansett att Karlstads universitets tid för rättning av en students examinationsuppgift var oacceptabelt lång. Verket klargjorde att en students avstängning från undervisningen inte medförde hinder att fatta beslut i ett betygsärende som hade påbörjats före avstängningen.

Bakgrund

Studenten T lämnade den 5 maj 1998 in en examinationsuppgift i kursen Svensk och jämförande politik vid Karlstads universitet. Uppgiften hade i maj året därpå ännu inte blivit rättad och betygsatt.

Karlstads universitet anförde bl.a. följande. Studenten T lämnade in sin examinationsuppgift fyra månader efter utsatt tid. Den lärare som varit kursansvarig den termin studenten T läste kursen var inte kursansvarig terminen efter. Under höstterminen 1998 var han åter ansvarig för kursen och rättade då T:s uppgift. T meddelades muntligt ett preliminärt betygsbeslut och informerades om att betyget skulle inrapporteras tillsammans med den ordinarie examinationen för höstens delkurs. När betyget skulle inrapporteras var T avstängd från undervisningen. Universitetet avsåg därför att inrapportera betyget när avstängningen upphörde.

Bedömning

Högskoleverket konstaterade att Justitieombudsmannen (JO) i ett enskilt ärende uttalat sig om handläggningstiden vid rättning av examinationsuppgifter. JO fann i det aktuella fallet att fem och en halv veckors rättningstid, medförande att de studerande informerades om resultatet endast två veckor före omtentamen, inte var acceptabelt.

Högskoleverket konstaterade därefter att den aktuella kursen enligt uppgift från institutionen gavs under vårterminen 1998 samt att Karlstads universitet inte anförde att uppgiften lämnats in så sent att den över huvud taget inte skulle rättas. Med utgångspunkt i vad JO anförde i det nämnda beslutet fann Högskoleverket att betygsbeslut borde ha fattats i god tid innan vårterminens slut 1998.

Högskoleverket anförde vidare att lärosätet, eftersom det varit möjligt att delta i prov under vårterminen 1998, hade varit skyldigt att utse en examinator för kursen under denna termin. Det förhållandet att den lärare som mottagit T:s prov inte varit utsedd till examinator under vårterminen, innebär inte att lärosätet kunnat vänta med att fatta beslut om betyg. I stället ålåg det lärosätet att utse en annan lärare som examinator. Att

Karlstads universitet ännu långt in på höstterminen 1998 inte hade fattat beslut om betyg fann Högskoleverket allvarligt och oacceptabelt.

Som skäl för att inte meddela slutligt betygsbeslut i slutet av höstterminen 1998 anförde Karlstads universitet att T då var avstängd från undervisningen. Högskoleverket konstaterade dock att T deltagit i prov på kursen innan avstängningen och att en avstängning enligt Högskoleverkets mening inte kan innebära att myndigheten får avstå från att fatta beslut i ett betygsärende som påbörjats före avstängningen.

Beslut 1999-08-11, reg.nr 31-1072-99

Översättning av examensbevis och information i samband med s.k. masterprogram

Högskoleverket har riktat kritik mot Kungl. Tekniska högskolan (KTH) på grund av att universitetet utfärdat examensbevis för "Master of Science with specialization in..." utan att ange att benämningen är en översättning av en i examensordningen upptagen examen. Kritik även för att universitetet har lämnat bristfällig information angående sin utbildning.

Bakgrund

En amerikansk student, T, ifrågasatte i anmälan till Högskoleverket om KTH utfärdar tillåtna examensbevis för Masterprogram vid universitetet. Hon hävdade även att universitetet hade lämnat felaktig information om sina utbildningar. Studenten T deltog sedan höstterminen 1997 i programmet Master of Science in Electric Power Engineering vid KTH. När hon skulle påbörja programmet framgick av universitetets marknadsföring att hon skulle få "the degree Master of Science". T uppfattade denna information som att hon skulle erhålla en examen som motsvarade en svensk civilingenjörsexamen. I efterhand framkom att KTH avsåg att dela ut examensbevis med benämningen Master of Science in Electric Power Engineering, som inte motsvarar en svensk civilingenjörsexamen utan en svensk magisterexamen.

Av kopia av examensbevis som KTH ingav till Högskoleverket framgår att KTH efter genomfört program utfärdar "The degree Master of Science with specialization in Electric Power Engineering".

I informationsbroschyr om Electric Power Engineering International Master Program från våren 1997 angavs följande. "The purpose is to offer a complete program leading to the degree Master of Science in Electric Power Engineering".

KTH anförde till Högskoleverket att de examensbevis som utfärdas, i likhet med det marknadsföringsmaterial som tagits fram, är engelskspråkiga. Bakgrunden till detta uppgavs vara att utbildningen i huvudsak vänder sig till utländska studerande och att studenterna i regel efter sin examen arbetar utanför Sverige.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att den examen som utfärdas av KTH, "Master of Science with specialization in Electric Power Engineering", inte finns i den svenska examensordningen och därmed i enlighet med 6 kap. 4 § högskoleförordningen inte får avläggas inom grundläggande högskole-

utbildning. I enlighet med examensordningen får översättningen av examensbenämningen visserligen anges i ett examensbevis. I sådant fall måste det emellertid framgå klart och tydligt att det är fråga om en översättning av en i examensordningen upptagen examen och inte en originalexamen med denna benämning. Av i ärendet aktuella examensbevis framgick inte att benämningen Master var en översättning.

Vad gällde KTH:s marknadsföring av sina masterprogram konstaterade Högskoleverket att såväl magisterexamen som civilingenjörsexamen officiellt översätts med "Master of Science...". Verket framhöll att det, med hänsyn till att dessa båda examina översätts på samma sätt, är av största vikt att det i information som ges på engelska om viss utbildning tydligt framgår vilken av dessa båda examina studenten kommer att få. Detta framgick inte av den informationsbroschyr från våren 1997 som KTH ingivit till Högskoleverket. KTH påstod inte heller att T innan hon påbörjade sin utbildning informerats om vilken svensk examen hon skulle erhålla. KTH hade därmed lämnat T bristfällig och vilseledande information om den utbildning hon sedermera påbörjat vid universitetet.

Högskoleverket påpekade även att det inte nog tydligt kan framhållas att den examen studenten får efter genomgången program är en svensk magisterexamen, som visserligen kan översättas med Master, men aldrig kan få den formella benämningen.

Beslut 1999-11-02, reg.nr 31-2314-99

Högskoleverket granskar inte examinatorers bedömning av studenters prestationer

Beslut om betyg får inte överklagas. Högskoleverket har därför ansett att verket inte skall granska en examinatorer bedömning av en students prestationer. Verket skall inte heller granska vilken vikt examinator lagt vid handledarens utlåtande vid praktik.

Bakgrund

S anmälde till Högskoleverket att han blivit underkänd på en praktikperiod i den lärarutbildning som han genomgick och anförde att beslutet byggde på osaklighet och rena felaktigheter. Han anförde även att det var uppenbart att handledarens utlåtande varit dominerande i betygsbeslutet och att handledaren i praktiken blivit examinator.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 6 kap. 10 § högskoleförordningen skall betyg på en genomgången kurs bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator). Av 12 kap. 5 § högskoleförordningen framgår att ett beslut om betyg inte får överklagas. Varken Högskoleverket eller någon annan myndighet kan således överpröva beslut om betyg. Det betyder att Högskoleverket inte skall granska en examinatorer bedömning av en students prestationer.

När en kurs avser praktik måste studenten normalt ha en handledare på praktikplatsen. Det är examinatorer uppgift att se till att han eller hon erhåller sådan kunskap om studentens prestationer på kursen att betyg kan bestämmas. S invändningar mot examinatorer handläggning av betygsärendet avsåg vilken vikt examinator lagt vid handledarens utlåtande vid bedömningen av hans prestationer på kursen. Det är en bedömning av examinator som Högskoleverket inte har till uppgift att granska.

Beslut 1999-09-21, reg. nr. 31-2607-99

Examinator på kurs

Högskoleverket har riktat kritik mot Stockholms universitet p.g.a. att flera bedömare beslutade om betyg gemensamt vid utbildningen till konferenstolk vid Tolk- och översättarinstitutet.

Bakgrund

S m.fl. anmälde vissa förhållanden vid utbildningen till konferenstolk 1997 vid Tolk- och översättarinstitutet, Stockholms universitet. De påpekade bl.a. att studenterna vid slutprovet bedömdes av en "examinationskommitté" bestående av en lärare på kursen och två externa censorer. Diskussionen leddes av en ordförande som svarade för att "betygsättningen skedde i laga ordning". Om diskussionen inte ledde till enighet skedde omröstning. Ordföranden deltog inte i omröstningen.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 6 kap. 10 § högskoleförordningen skall betyg sättas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator). Regeln kan inte anses medge att flera befattningshavare fattar beslut om betyg gemensamt. En ordning med en examinationskommitté som vid oenighet röstar om betyg innebär ett kringgående av högskoleförordningens regel, eftersom beslutsansvaret läggs i händerna på flera personer gemensamt utan att någon av dem har det formella beslutsansvaret. Två av dessa personer var dessutom "externa censorer" dvs. personer som – såvitt framkommit i ärendet – inte var anställda som lärare. Förfarandet strider enligt Högskoleverkets mening mot högskoleförordningen.

Beslut 1999-02-26, reg.nr. 31-3526-97

FORSKARUTBILDNING

Rätt till handledning i forskarutbildning

Högskoleverket har riktat kritik mot Lunds universitet för att ha frångått en doktorand rätten till handledning och andra resurser för forskarutbildning utan att tillgodose de grundläggande kraven på rättssäkerhet.

Bakgrund

Doktoranden N anmälde Lunds universitet för att vårterminen 1997 ha blivit avstängd från sina doktorandstudier i engelsk litteratur utan rättslig grund.

Högskoleverkets bedömning

Av utredningen framgick att N inte hade förbrukat den tid för handledning som han hade rätt till. Vid den i ärendet aktuella tiden var förfarandet vid indragning av rätt till handledning under pågående forskarutbildning inte reglerat i högskoleförordningen.

Det blev klarlagt att handledaren, i strid med då gällande bestämmelse i högskoleförordningen om handledare och individuell studieplan (9 kap. 7 § i den dåvarande lydelsen dvs. före den 1 april 1998), underlåtit att precisera kraven på N:s kunskaper i en individuell studieplan. Detta måste ha bidragit till att handledaren och N inte kunde enas om ett lämpligt avhandlingsämne. Institutionen hade vidare inte något skriftligt underlag för sina bedömningar av N:s studieprestation eller ämnesval.

Universitetet hänvisade till JK:s beslut 1996-02-29 som rättslig grund för institutionens åtgärd. JK:s beslut gällde en doktorand som var antagen vid ett universitet under cirka tolv år och befunnits passiv. Beslutet att avföra doktoranden var skriftligt avfattat och följde universitetets lokala föreskrifter i frågan. JK:s beslut kunde därför, enligt Högskoleverkets uppfattning, inte utgöra något direkt stöd för institutionens åtgärd gentemot N.

Lunds universitet hänvisade också i sitt yttrande till Högskoleverket till 1 kap. 4 § högskolelagen om effektivt resursutnyttjande. Högskoleverket ansåg att ett effektivt resursutnyttjande även innebar att doktoranden fick handledning som uppfyllde de krav som föreskrevs i högskoleförordningen. Mot bakgrund av de brister i handledningen som konstaterades fann Högskoleverket att lagrummet inte gav någon rättslig grund för institutionen att ingripa på sätt som skett.

Det fanns således, under den i ärendet aktuella tiden, inget klart rättsligt stöd för ett universitet att ompröva en aktiv students rätt till handledning under pågående forskarutbildning.

Eftersom universitetets beslut innebar myndighetsutövning mot enskild borde det i vart fall ha författat skriftligt och innehålla motivering vilket inte hade skett. Handledaren hade vidare ingen rätt att utestänga N från seminarieverksamhet.

Ovan beskriven handläggning av N:s ärende kunde således, mot bakgrund av konstaterade brister i handledningen och oklart rättsläge, inte anses uppfylla kraven på en saklig och allsidig prövning och hög förvaltningsrättslig standard. Lunds universitet hade vidare, i motsats till fallet i JK:s beslut, inte haft några interna riktlinjer som institutionen skulle kunna följa.

Beslut 1999-10-05, regnr 31-1100-99

Byte av handledare i forskarutbildningen

Högskoleverket har kritiserat Göteborgs universitet för handläggning av doktoranden C:s begäran om byte av handledare. Högskoleverket har vidare funnit att universitetet inte gjort tillräckligt för att säkerställa C:s rätt till handledning i forskarutbildningen.

Bakgrund

Doktoranden C var missnöjd med handledningen i sin forskarutbildning och begärde, vid flera tillfällen, byte av handledare. Hans begäran lämnades utan åtgärd. Enligt C var detta anledningen till att han inte kunde slutföra sin forskarutbildning. Universitetet medgav att relationen mellan C och handledaren var av sådan karaktär att ett handledarbyte sedan länge tett sig påkallat. Universitetet vitsordade att handledningen varit bristfällig och att personliga sammanträffanden mellan C och handledaren hört till undantagen. Universitetet ansåg dock att den handledning som C fått under sin långa tid som doktorand ändå hunnit bli betydande till sin omfattning och att C därför hade förbrukat sin rätt till handledning. Som anledning att inte på senare tid medge byte av handledare hänvisade universitetet till högskolelagens krav på effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser.

Högskoleverkets bedömning

Enligt de bestämmelser i högskoleförordningen som gällde vid den i ärendet aktuella tiden hade en doktorand rätt till handledning och till byte av handledare under den tid som kunde anses behövas för den föreskrivna utbildningen om 160 poäng. Handledaren skulle i en individuell studieplan precisera kraven på kunskaper för varje doktorand.

Högskoleverket konstaterade att C varit inskriven som doktorand vid universitetet under förhållandevis lång tid. Av ärendet framgick dock att C vid flera tillfällen bett att få byta handledare. Det var vidare klarlagt att relationen mellan C och dennes handledare varit konfliktfylld och kontakterna sporadiska. Ett sådant förhållande måste ha haft en negativ inverkan på utbildningsresultatet. Vid sådana förhållanden var det vidare osäkert huruvida C fick handledning motsvarande fyra års forskarutbildning. Det hade därför funnits all anledning för institutionen att även med tanke på effektivt resursutnyttjande redan på ett tidigt stadium vidta behövliga åtgärder.

Mot denna bakgrund fann Högskoleverket att universitetet inte gjort tillräckligt för att säkerställa C:s rätt till handledning.

Beslut 1998-06-17, reg.nr 31-2112-97

OLIKA FRÅGOR OM
HÖGSKOLEUTBILDNING

Högskolas skyldighet att ge fortsättningskurs

Högskoleverket har inte funnit skäl att rikta anmärkningar mot Högskolan i Skövde för att högskolan inte tillhandahållit fortsättningskurs i socialpsykologi. Det är dock viktigt att det tydligt anges i utbildningskatalogen att utbildningarna planeras bl.a. under förutsättning att medel ställs till förfogande.

Bakgrund

Studenten K anmälde att Högskolan i Skövde inte tillhandahållit fortsättningskurs i socialpsykologi, trots att högskolan vid tidpunkten för ansökan till a-kursen uppgivit att kursen skulle ges upp till c-nivå. K ifrågasatte om högskolan hade rätt att utlova utbildning i ämnet socialpsykologi upp till 60 poäng för att sedan ändra sig.

Högskoleverkets bedömning

Antagning till grundläggande högskoleutbildning skall avse en kurs eller ett utbildningsprogram. Ett beslut om antagning har vissa rättsverkningar, bl.a. rätt att delta i undervisning och examination. Den som har antagits till en kurs kan således begära att undervisning skall meddelas och att tillfälle till examination skall ges. Den som önskar delta i en kurs som inte ingår i ett utbildningsprogram kan inte ställa krav på högskolan att få delta i sådan utbildning innan han eller hon har antagits till kursen.

Det ankommer på högskolorna att besluta om hur anslagna medel skall fördelas med beaktande av de utbildningsuppdrag som de har fått. Det medför att högskolorna inte kan garantera att en kurs kommer att tillhandahållas ett senare läsår. Det betyder att högskolorna inte kan anses skyldiga att tillhandahålla de kurser som endast anges som planerade i utbildningskatalogerna.

Högskolornas utbildningskataloger utgör mycket viktig information för studenternas planering av sina studier. En högskola bör därför innan en kurs tas upp i utbildningskatalogen – så långt möjligt – noga överväga om det kommer att finnas möjlighet att tillhandahålla den aktuella kursen under ett senare läsår. Det är också viktigt att det tydligt anges att de i utbildningskatalogen upptagna utbildningarna planeras bl.a. under förutsättning att medel ställs till förfogande.

Beslut 1997-05-23, reg.nr. 31-3716-96

Längden på utbildning – poäng

Högskoleverket har ansett att om en högskola vill anordna undervisning under en termin som omfattar 22 veckor så är det möjligt enligt gällande regler. Omfattningen av utbildningen skall dock anges till 22 poäng. Det gäller även om allmänna helgdagar infaller under utbildningstiden.

Bakgrund

Studenten T anmälde att Lunds universitet (Lärarhögskolan i Malmö) åsatt en utbildning 20 poäng trots att utbildningstiden var 22 veckor.

Enligt 7 kap. 2 § högskoleförordningen anges omfattningen av grundläggande högskoleutbildning enligt ett poängsystem, där varje poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka.

Universitetet anförde att det vid tillämpningen av denna regel är oklart hur studietid och studiepoäng kring olika typer av helger och lov skall beräknas.

Högskoleverkets bedömning

När det gäller arbetstagare finns regler i lag eller i kollektivavtal om hur arbetstiden kan förläggas. En arbetstagare kan därigenom vara tillförsäkrad ledighet under veckoslut och allmänna helgdagar. Motsvarande regler saknas för studenter. Studenter kan således inte kräva ledighet från studier när arbetstagare normalt är lediga. Inte heller kan universitet och högskolor hävda att studenterna har lov under en kurs p.g.a. att undervisning inte bedrivs under en viss period.

Avgörande för under vilken period studierna skall bedrivas är i stället hur många poäng kursen åsatts och vilken dag kursen börjar. Om allmänna helgdagar infaller under denna period, saknas grund för att förlänga kurstiden med motsvarande antal dagar. Om poängtalet för en kurs är fem, skall kursen bedrivas under fem veckor, om studierna skall bedrivas på heltid. Dock inte fem kalenderveckor, eftersom regeln i 7 kap. 2 § anger "vecka" och inte "kalendervecka". Om flera kurser bedrivs under en sammanhängande period, får denna period inte innehålla fler veckor än kursernas sammanlagda antal poäng.

Enligt tidigare bestämmelser skulle grundläggande högskoleutbildning anordnas under läsår, som normalt skulle omfatta 40 veckor "av det statliga budgetåret". Läsåret skulle delas på två terminer. Med hänsyn till utbildningens art eller de studerandes önskemål fick grundläggande högskoleutbildning dock förläggas till annan tid än läsår. Omfattningen av grundläggande högskoleutbildning skulle anges enligt ett poängsystem, där 40

poäng motsvarade heltidsstudier under ett läsår. Sedan den nuvarande högskoleförordningen infördes 1993, finns inte längre angivet att grundläggande högskoleutbildning skall anordnas under 40 veckor eller att en delning på två terminer skall ske.

Om lärosätet anser att en termin skall omfatta 22 veckors utbildning, medger regelverket att beslut fattas med den innebörden. Regeln i 7 kap. 2 § högskoleförordningen innebär dock att 22 poäng måste åsättas.

Beslut 1998-05-11, reg. nr. 31-651-98

Introduktionsvecka skall åsättas högskolepoäng

Högskoleverket har ansett att en introduktionsvecka måste anses ingå i den grundläggande högskoleutbildningen och att den därför skall åsättas poäng

Bakgrund

Studenten T anmälde att Lunds universitet (Lärarhögskolan i Malmö) åsatt den utbildning han genomgick hösten 1997 – våren 1998 40 poäng trots att perioden omfattade 41 veckor.

Enligt 7 kap. 2 § högskoleförordningen anges omfattningen av grundläggande högskoleutbildning enligt ett poängsystem, där varje poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka.

Den aktuella utbildningen startade med en introduktionsvecka som inte åsattes poäng.

Universitetet anförde att någon examination eller närvarokontroll inte förekom under introduktionsveckan.

Högskoleverkets bedömning

Som datum för höstterminsstarten angavs ett datum i början av introduktionsveckan. Av utredningen framgick också att introduktionsveckan innehöll föreläsningar och praktisk information till studenterna. Introduktionsveckan måste enligt Högskoleverkets mening anses ingå i den grundläggande högskoleutbildningen och därmed i en kurs. Det totala antalet poäng för utbildningen borde därför ha varit 41. Samtliga kurser hade dock avslutats och därför borde kursernas poängtal inte ändras, eftersom studenter som godkänts på kurserna haft möjlighet att få ut kursbevis. Det får inte förekomma att olika antal poäng åsätts för samma kurs.

Beslut 1999-05-26, reg.nr. 31-651-98

Klander av student

Högskoleverket har framfört kritik för att en högskola i yttrande givit intryck av att klandra student för att ha gjort anmälan till Högskoleverket utan att först ha följt "den normala proceduren för att lyfta upp missförhållanden" inom högskolan.

Bakgrund

M anmälde vissa brister i samband med betygssättning av kurs vid Mitthögskolan. I yttrandet till Högskoleverket anförde Mitthögskolan bl.a. följande.

Den normala proceduren för att lyfta upp missförhållanden på en högre nivå än institutionen är att anmäla ärendet till Mitthögskolans antagnings- och examensnämnd där alla tre studentkårerna finns representerade och har full frihet att föreslå ärenden på dagordningen. Varken ordförande eller föredragande i nämnden har blivit kontaktade av Östersunds studentkår, av socionomstudenterna eller av M.

Genom att Mitthögskolans ledningsgrupp består av en studentrepresentant fanns också möjlighet att den vägen ta upp eventuella missförhållanden direkt till rektor och övrig högskoleledning. Så har ej skett.

Högskoleverkets bedömning

Mitthögskolan hade påpekat att M inte följt den "normala proceduren för att lyfta upp missförhållanden" inom högskolan. Det fanns visserligen anledning att informera studenterna om vilka möjligheter de har att påtala missförhållanden inom högskolan, men sedan en anmälan väl har gjorts till Högskoleverket är det olämpligt att påpeka att dessa möjligheter inte har utnyttjats. Mitthögskolans yttrande gav intryck av att högskolan klandrade studenten för att ha anmält förhållanden vid högskolan till tillsynsmyndigheten. Studenter som väljer att anmäla ett universitet eller en högskola får självfallet inte kritiseras för det av lärosätet. Högskoleverket ansåg därför att Mitthögskolans yttrande i denna del var anmärkningsvärt.

Beslut 1999-06-23, reg.nr. 31-3257-98

Fråga om diskriminering av student på grund av funktionshinder

Högskoleverket har ansett att universitetet haft godtagbara skäl för att, på grund av säkerhetsskäl, särbehandla en person med funktionshinder.

Bakgrund

Studenten N, som studerade på apotekarlinjen vid Uppsala universitet, hade invändningar mot att hon på grund av funktionsnedsättning tills vidare avstängts från samtliga övningslaborationer inom institutionen för farmaceutisk kemi.

Prefekten för institutionen hade av säkerhetsskäl beslutat att tillåta N att närvara vid laborationerna endast som åskådare och i närvaro av en personlig assistent. Detta hade meddelats henne i skriftliga beslut.

Inför kursstarten våren 1997 lyckades inte universitetet självt utse en personlig assistent för N. I stället godkände ansvarig lärare den assistent som N själv lyckades skaffa fram. När man från institutionens sida konstaterade att detta arrangemang inte fungerade upphävdes beslutet och N tilläts inte längre närvara vid laborationerna vare sig med eller utan personlig assistent. N uppgav att hon kände sig diskriminerad av universitetet och ansåg bl.a. att universitetet hade nonchalerat sin skyldighet att tillhandahålla henne en personlig assistent.

Högskoleverkets bedömning

N hade fått tillstånd att närvara under laborationerna under vissa villkor som var motiverade av säkerhetsskäl. Både hon och den personliga assistenten bröt mot dessa villkor. Den personliga assistenten lämnade N ensam i laborationslokalen. N diskade under denna tid laboratoriekärl som varit i kontakt med radioaktivt material.

Högskoleverket fann mot denna bakgrund inte anledning att anmärka på prefektens beslut att av säkerhetsskäl upphäva tidigare fattade beslut om närvaro för N på laborationerna.

Högskoleverket hade heller inget att anmärka på universitetets ansträngningar att under tidsbrist och med krav på speciell utbildning få fram en personlig assistent. Universitetet hade i nuläget ordnat så att N skulle få delta i kommande laborationer i en del med en av universitetet utsedd personlig assistent och i en del som specialundervisning (enskild laboration). Vidare skulle N enligt ett särskilt beslut få gå om en teoretisk del av undervisningen.

Högskoleverket kunde inte finna annat än att universitetet så långt som möjligt – med hänsyn till N:s funktionshinder och fastställda krav på laborationsövningarna – gett N möjlighet att delta i den farmaceutiska utbildningen. Hennes behov av särskilt stöd i utbildningen hade därmed beaktats.

Beslut 1998-01-12, reg.nr 31-1985-97.

Högskolornas möjligheter att begränsa antalet provtillfällen m.m.

Högskoleverket har funnit att Karolinska institutet haft möjlighet att inom tandläkarutbildningen begränsa antalet tentamenstillfällen samt tillgången till ny kursplats. Detta gällde även för en student som antagits till utbildning före den 1 juli 1993. Viss kritik har dock riktats mot bl.a. lärosätets lokala regelverk.

Bakgrund

Karolinska institutet beslutade i september 1996 att tandläkarstudenterna M och A inte skulle erhålla ny kursplats på kursen Oral diagnostik och att skäl för dispens för ytterligare provtillfälle inte förelåg.

M och A anmälde handläggningen av ärendet till Högskoleverket.

Karolinska institutet anförde i ett yttrande till Högskoleverket bl.a. följande. Studiehandboken för vårterminen 1995 föreskrev att studenten hade fyra tentamenstillfällen efter genomgången kurs. Därefter måste studenten gå om kursen med möjlighet till ytterligare två tentamenstillfällen, varefter ytterligare kursplats ej kunde beredas studenten – M och A gick den aktuella kursen vårterminen 1995. De fick vardera två tentamenstillfällen som de blev underkända på. Hösten 1995 fick de ytterligare två tentamenstillfällen vardera som de blev underkända på. De måste därför gå om kursen igen vårterminen 1996. Efter förnyad kurs hade M och A ytterligare två tentamenstillfällen. De blev båda återigen underkända på dessa tentamenstillfällen. M och A underrättades därefter om att de inte kunde beredas ytterligare kursplats.

Högskoleverkets bedömning

I ärendet har bl.a. frågan väckts om ett lärosäte har rätt att begränsa studenternas möjligheter att genomgå kurs på nytt och begränsa antalet tentamenstillfällen.

I förarbetena till högskolelagen uttalar departementschefen att det bör vara möjligt för varje universitet och högskola att själva fatta beslut om eventuella begränsningar i rätten att genomgå tentamina och genomföra praktikperioder. Grunden för sådana beslut kan sökas i högskolelagens krav på effektivt resursutnyttjande (prop. 1992/93:1 sid. 43–44). I specialmotiveringen till 1 kap. 4 § högskolelagen uttalas att denna bestämmelse t.ex. kan läggas till grund för sådana prioriteringar vid urval till kurser som gynnar dem som bedriver sina studier seriöst och med en rimlig framgång (prop. sid. 80). Utbildningsutskottet har uttalat att möjligheten att be-

gränsa antalet provtillfällen skall finnas men att utskottet utgår från att begränsningen endast kommer till användning där behovet är särskilt stort (bet. 1992/93:UbU3, sid. 29).

Enligt Högskoleverkets bedömning hade högskolorna rätt att tillämpa de aktuella begränsningarna även på studenter som i likhet med A antagits till utbildning före den 1 juli 1993.

Karolinska institutets beslut fick anses ha inneburit att A och M inte erhållit ny kursplats och att de inte fått ytterligare provtillfälle. Högskoleverket kunde inte finna att ett sådant beslut i sig stred mot någon lag eller förordning, förutsatt att beslutet stod i överensstämmelse med de lokala föreskrifterna.

Den praktiska – och för studenten allvarliga – konsekvensen av att inte beredas ytterligare tentamenstillfällen och ny kursplats torde vara att studenten inte kunde slutföra sina studier vid berörd högskola. Ett oavvisligt krav på högskolorna är därför att behandlingen av dessa frågor håller hög förvaltningsrättslig standard. Odontologiska fakultetens föreskrifter var i aktuellt avseende otydligt utformade. Regelverket tycktes också ha förändrats under ifrågavarande period. Om det lokala regelverket ofta omarbetas så försvårar detta för studenterna att förstå vad som gäller och därmed även möjligheterna för dem att kunna planera sina studier. Enligt Högskoleverkets mening fanns det skäl att rikta viss kritik mot Karolinska institutet i denna del.

Beslut 1997-01-31, reg.nr. 31-2964-96.

Frågan om begränsning av antalet provtillfällen har därefter behandlats i rapporten Rättssäker examination – en tillsynsrapport (Högskoleverkets rapportserie 1998:39 R) samt i rapporten Tentamen: "Plussning" och begränsning av antalet tillfällen (Högskoleverkets rapportserie 2000:10 R).

Projektarbete skall ingå i kurs

All grundläggande högskoleutbildning skall bedrivas i form av kurser. Högskoleverket ansåg därför att det var felaktigt att inte ange ett projektarbete i någon kursplan. Betyg kan inte sättas på ett projektarbete som inte ingår i kurs.

Bakgrund

Studenterna S och E anmälde Högskolan i Växjö för att studenterna på marknadsföringsprogrammet måste utföra ett projektarbete utöver ordinarie heltidskurser utan att få poäng för det. Anmälarna ifrågasatte även hur projektarbetet kunde bli betygsatt utan att det gavs några högskolepoäng.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 7 kap. (numera 6 kap.) 1 § högskoleförordningen skall all grundläggande högskoleutbildning bedrivas i form av kurser. Kurser får sammanföras till utbildningsprogram. Enligt 2 § samma kapitel anges omfattningen av grundläggande högskoleutbildning enligt ett poängsystem, där varje poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka. Enligt kapitlets 10 § skall betyg sättas på en genomgången kurs, om inte annat är föreskrivet i kursplan.

I utbildningsplanen för marknadsföringsprogrammet angavs att studenterna samtidigt med de teoretiska studierna skulle arbeta med projekt ute i näringslivet. I kursplanerna för kurserna under den aktuella terminen angavs att "för att kursen skall kunna inräknas i examen för Marknadsföringsprogrammet krävs även att arbetet med projektföretaget är godkänt."

Högskoleverket gjorde följande bedömning. Det ankommer på varje högskola att, utifrån de grundläggande bestämmelser som ges i högskoleförordningen, organisera den grundläggande högskoleutbildningen vid högskolan. All grundläggande högskoleutbildning skall dock bedrivas i form av kurser. Det var således felaktigt av Högskolan i Växjö att inte ange det aktuella projektarbetet i någon kursplan. Enligt 7 kap. 10 § högskoleförordningen skall betyg sättas på genomgången kurs. Det var därför även felaktigt att sätta betyg på ett projektarbete som inte ingick i en kurs.

Beslut 1998-10-27, reg.nr. 31-2291-98

Uppföljning

Lärosätet beslutade att projektarbetet skulle vara frivilligt för de studenter som påbörjat den aktuella terminen. För kommande terminer ändrades kursplanerna så att projektarbetet ingick i en kurs tillsammans med teoretiska studier i projektarbete.

HÖGSKOLEBESÖK

Besök hos Högskolan i Borås

Högskoleverket har under ett besök vid Högskolan i Borås den 5–6 oktober 1998 granskat hur högskolan tillämpar vissa förvaltningsrättsliga regler. Verkets intryck var att högskolan fungerade väl från förvaltningsrättslig synpunkt och att servicen till studenterna och allmänheten var god. Verket konstaterade vidare att högskolan fortlöpande bedrev ett arbete med att förbättra sin förvaltningsrättsliga standard. Trots detta fann verket anledning att göra vissa påpekanden.

Besöks- och telefontider

Besöks- och telefontiderna varierade kraftigt mellan institutionerna vid högskolan. Det kunde ifrågasättas om det var motiverat med hänsyn till institutionernas verksamhet. Vissa av de besöks- och telefontider som hade bestämts var väl korta. Högskolan i Borås borde därför se över de besöks- och telefontider som fanns och överväga om förändringar behövdes.

Om särskilda besöks- och telefontider är bestämda, skall allmänheten – enligt 5 § förvaltningslagen – underrättas om dem på lämpligt sätt. De besöks- och telefontider som gällde för institutionerna vid Högskolan i Borås fanns enligt uppgift endast anslagna på respektive institutions dörr. Högskoleverket ansåg att telefontiderna borde anges i telefonkatalogen. Det var givetvis av värde om besöks- och telefontiderna även fanns angivna på högskolans hemsida på Internet.

Handläggningstider för examensbevis

Några riktlinjer för handläggningen av examensbevis hade inte beslutats vid högskolan. Enligt uppgift hade de handläggare inom högskolan som arbetade med examensbevis enats om att fyra veckor är en rimlig handläggningstid från det att ärendet blev komplett. Högskoleverket ansåg att en sådan handläggningstid normalt kunde anses acceptabel. Granskningen vid Textilhögskolan visade dock att handläggningstiderna i många fall varit betydligt längre än fyra veckor. Att sommarsemesterna hade infallit under handläggningen påverkade givetvis tidsåtgången. Högskolan borde vidta de åtgärder som behövdes för att få ned handläggningstiderna.

Överklagandehänvisningar

I en version rubricerad Hur man överklagar, angavs att "Högskolan måste ha Ditt brev inom tre veckor från den dag Du fick beslutet i Din hand, annars kan Ditt överklagande inte tas upp." Detta skulle jämföras med förvaltningslagens uttryck "inom tre veckor från den dag då klaganden fick

del av beslutet.” Den formulering som högskolan hade valt har bedömts av JO (Justitieombudsmännens ämbetsberättelse 1989/90 s. 163), som ansåg att formuleringen inte bara är olämplig utan även felaktig. JO ansåg att ”lagens ordalydelse i ett sammanhang som detta inte skall undanhållas underrättelsernas mottagare”. Detta hindrar naturligtvis inte, att kompletterande upplysningar kan lämnas för att förklara vad som i olika situationer avses med uttrycket ”få del av”.

När överklagandehänvisning lämnades på antagningsbesked användes följande avslutande formulering ”Räkna med att handläggningen av ärendet tar lång tid, dels vid högskolan, dels vid överklagandenämnden”. En skrivelse med överklagande av ett beslut vid högskolan skall inte ta lång tid att handlägga vid högskolan. Det ankom inte på högskolan att i en överklagandehänvisning uttala sig om handläggningstiden vid Överklagandenämnden för högskolan. Formuleringen var olämplig.

Personnummer på tentamenslistor

En skrivelse från Datainspektionen till samtliga universitet och högskolor daterad den 3 november 1994 angående utskrift av personnummer på tentamenslistor hade delats ut till prefekterna vid högskolan. Högskoleverket utgick därför ifrån att det var känt bland lärarna vid högskolan att personnummer inte fick användas på tentamenslistor och att det inte förekom vid högskolan.

Riktlinjer för tillgodoräknande

Högskolan hade genom rektorsbeslut antagit riktlinjer för tillgodoräknande som gäller för hela högskolan samt fastställt blanketter för tillgodoräknande.

Högskoleverket delade högskolans uppfattning att det var lämpligt att ha riktlinjer och blanketter för tillgodoräknande som beslutas inom högskolans centrala förvaltning.

Riktlinjerna och blanketterna innehöll ingen information om rätten att överklaga ett beslut som gick studenten emot. Högskolan hade uppmärksammat detta och arbetade med att formalisera informationen till studenterna om möjligheten att till Överklagandenämnden för högskolan överklaga beslut om tillgodoräknande.

I riktlinjerna angavs som en av förutsättningarna för tillgodoräknande av studier utomlands att studenten före utlandsvistelsen hade fullgjort minst 40 poängs studier vid högskolan. Högskoleverket ansåg att bestämmelserna i högskoleförordningen om tillgodoräknande inte gav utrymme

för högskolorna att på sådant sätt begränsa studenternas möjlighet till tillgodoräknande av annan utbildning.

Högskolans handläggning av ärenden om tillgodoräknande

Eftersom beslut om tillgodoräknande hör till de beslut av högskolan som får överklagas måste överklagandehänvisning alltid ges när högskolan har fattat ett slutligt beslut som till någon del går studenten emot.

För att minska risken för att högskolans preliminära besked om tillgodoräknande, som görs inom ramen för högskolans informations-skyldighet, missuppfattas av studenter bör det klargöras att beskedet är just preliminära och beroende av vissa villkor. Villkoren bör anges klart. Högskolan hade själv kommit fram till att även vid förhandsprövningen av ärenden om tillgodoräknande borde minnesanteckningar föras och sparas en tid för att underlätta en eventuell fortsatt handläggning. Högskoleverket hade inget att erinra mot en sådan rutin.

Registrering och utlämnande av allmänna handlingar m.m.

Vad gällde högskolans system för posthantering och registrering av allmänna handlingar fanns det inget att anmärka på.

Även högskolans policy att en allmän handling som inte är sekretessbelagd skulle utlämnas genast stämde väl överens med gällande bestämmelser.

Högskolan borde däremot förbättra sin information till de anställda om posthantering, registrering och utlämnande av allmänna handlingar. Det framkom att alla nyanställda genom en introduktionsutbildning fick information i dessa frågor. Registratör informerade om diarieföring och posthantering i en handling från oktober 1998. Det fanns dock ingen central skriftlig information om hur en anställd skulle förfara med sin vanliga post och sin e-post under t.ex. en längre tids bortovaro. Vid stickprovsvisa samtal med tre olika anställda framkom att ingen av dem hade någon bevakning av sina postlådor. Det framkom inte heller att någon skriftlig central information fanns, utöver nyanställdas introduktionsutbildning, om hur en handläggare skulle förfara vid en begäran om utlämnande av allmän handling.

Högskolans uppdragsutbildning

Enligt 6 § förordningen (1997:845) om uppdragsutbildning skall Högskoleverket underrättas skriftligen om högskolan anordnar uppdragsutbildning som omfattar mer än 40 studieveckor.

Det framkom att högskolan åtminstone hade en uppdragsutbildning överstigande 40 studieveckor som inte skriftligen hade anmälts till Högskoleverket. Vidare hade prefekten och inte rektor beslutat om avtalet trots att det översteg 200 000 kr och alltså var rektors ansvar enligt högskolans delegationsordning.

Högskoleverket förutsatte att högskolan såg över sina rutiner med anledning av vad som framkommit.

Beslut 1998-12-15, reg.nr 31-2112-98

HÖGSKOLAN OCH OMVÄRLDEN

Skatte- och ekonomidag vid Högskolan i Kristianstad

Högskoleverket har ansett att ett sådant samarrangemang med omvärlden som högskolans Skatte- och ekonomidag utgör är förenligt med högskolans uppgift att samverka med det omgivande samhället (den tredje uppgiften).

Bakgrund

För att informera och medverka i det lokala och regionala näringslivet startade Högskolan i Kristianstad 1996 en Skatte- och ekonomidag. Dagen var arrangerad som ett halvdagsseminarium. För genomförandet samarbetade högskolan med Skattemyndigheten, Näringslivskontoret vid Kristianstads kommun, Kristianstadsbladet samt revisionsbyråerna SET, Öhrlings och Bohlin. Medarbetare vid revisionsbyråerna, en tjänsteman vid skattemyndigheten samt en riksdagsman föreläste vid seminariet, som riktade sig till ägare och ekonomipersonal vid små och medelstora företag. De engagerade föredragshållarna erhöll inte någon ersättning för sina framträdanden. Avgiften för seminariet var för en person 390 kr plus moms. Studenter fick närvara kostnadsfritt.

Fråga uppkom om ett sådant arrangemang överhuvudtaget var tillåtet mot bakgrund av högskolans roll i samhället.

Högskoleverkets bedömning

Samverkan med det omgivande samhället är, vid sidan av utbildning och forskning, högskolans "tredje uppgift". För att understryka betydelsen av att högskolan samverkar med det omgivande samhället har riksdagen, på regeringens förslag, beslutat att i 1 kap. 2 § högskolelagen (1992:1434) införa en föreskrift om detta.

I budgetpropositionen för 1998 (prop.1997/98:1) uttalas bl.a. att högskolan behöver stimulans utifrån. Ny kunskap växer inte bara fram inom det vetenskapliga systemet utan också som svar på frågor och problem, som formuleras utanför högskolan – av det allmänna, företag, organisationer, medier och medborgare.

I regleringsbrev för universitet och högskolor för budgetåret 1998 anges under effektmålen för verksamheten i högskolorna, bl.a. att högskolans samverkan med det omgivande samhället skall öka. Vidare anges under rubriken Uppdrag att högskolorna i ökad utsträckning skall samverka med det omgivande samhället t.ex. näringsliv, offentlig förvaltning, organisationer, kulturliv och folkbildning. Det innebär bl.a. att högskolorna skall spela en större roll som mottagare av erfarenheter och problem utifrån, infor-

mera om sin utbildning och forskning och underlätta för det omgivande samhället att få tillgång till relevant information om forskningsresultat.

Högskoleverket ansåg att ett sådant samarrangemang med omvärlden som högskolans Skatte- och ekonomidag utgjorde var förenligt med högskolans uppgift att samverka med det omgivande samhället (den tredje uppgiften).

För avgiftsfinansierad verksamhet gäller avgiftsförordningen (1992:191).

Enligt 4 § avgiftsförordningen får en myndighet ta ut avgift för bl.a. kurser och konferenser om det är förenligt med myndighetens uppgift enligt lag och verksamheten är av tillfällig natur eller av mindre omfattning. Högskoleverket ansåg att högskolan hade rätt att ta avgift för aktuellt seminarium. Det fanns enligt verket inget som tydde på att inte principen om full kostnadstäckning hade tillämpats, dvs. att samtliga kostnader för seminariet hade täckts av avgiften.

Beslut 1998-06-17, reg.nr 31-3271-97

Allvarlig kritik mot Handelshögskolans vid Göteborgs universitet MBA-program för kinesiska studenter

Högskoleverket har riktat kritik mot Göteborgs universitet för bristfällig organisation av och information om uppdragsutbildning. Kritik även för att universitetet har tagit ut avgifter från enskilda för utbildningen.

Bakgrund

Handelshögskolan vid Göteborgs universitet (HGU) hade med början under 1996 anordnat en uppdragsutbildning för kinesiska studerande i enlighet med två avtal om uppdragsutbildning som träffats mellan universitetet och två kinesiska motparter. Enligt avtalen skulle kursdeltagarna erhålla ett "MBA degree certificate from Göteborg University, identical to the 'magisterexamen' for Swedish students". Det ena avtalet var daterat den 22 oktober 1996 och det andra var odaterat men var enligt uppgift av senare datum. Emellertid hade den första kullen kinesiska studerande kommit till Göteborg redan i februari 1996. Utbildningarna skulle pågå i två år, och de studenter som uppfyllde föreskrivna behörighetsvillkor skulle få en magisterexamen.

I skrivelse till Högskoleverket riktade en studerande klagomål mot förhållandena under utbildningen. I klagomålen ifrågasatte han universitetets rätt att ta ut avgifter från honom för utbildningen. Vidare hävdade han att den examen som utfärdas inte överensstämde med den information som han fått innan han började utbildningen. Han uppgav vidare att han hade utsatts för påtryckningar att betala den avgift som debiterats honom då han i annat fall löpte risk att inte fortsättningsvis få delta i utbildningen och inte heller att få bli examinerad.

Av handlingarna i ärendet framgick att i två avtal om uppdragsutbildning mellan universitetet (HGU) och två kinesiska motparter hade parterna kommit överens om att anförtro en fristående juridisk person, Göteborg International Institute, GII, "practical management of co-operation." Vidare framgick att såväl företrädare för HGU som GII uppmanat de studerande att betala s.k. "tuition fees."

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade inledningsvis att det i ärendet var klarlagt att det var HGU och inte GII som var utbildningsanordnare. Vidare fastslog verket att det varken när avtalen träffades eller senare varit tillåtet att ta ut avgifter för uppdragsutbildning från enskilda. I detta sammanhang ville

Högskoleverket särskilt understryka att rättsläget i den delen alltid varit fullständigt klart och att det inte funnits något utrymme för missuppfattning i fråga om förutsättningarna för uttag av avgifter från enskilda studerande.

Vad sedan angick examensbenämningarna konstaterade verket vidare att universitetet brustit i sin informationsskyldighet till de studerande men att universitetet sedermera vidtagit tillfredsställande åtgärder.

Högskoleverket ansåg också att organisationen av den i ärendet aktuella uppdragsutbildningen varit bristfällig. Slutligen fann verket det mycket anmärkningsvärt att ett lärosäte inlätit sig på en internationellt inriktad uppdragsutbildning av betydande omfattning och varaktighet utan att några som helst skriftliga avtal förelegat innan de studerande påbörjade sin utbildning.

Högskoleverket riktade allvarlig kritik mot Göteborgs universitet med anledning av konstaterade brister i här aktuell uppdragsutbildning. Verket anmodade bl.a. universitetet att vidta de åtgärder som behövdes för att säkerställa efterlevnaden av gällande bestämmelser i fråga om uppdragsutbildning.

Uppföljning

Göteborgs universitet kom in med redogörelse till verket, av vilken det framgick att universitetet i allt väsentligt vidtagit eller påbörjat åtgärder i enlighet med verkets beslut.

Beslut 1999-06-30 reg.nr 31-3391-98

Kommersiell verksamhet

Högskoleverket har i två ärenden konstaterat att ren kommersiell verksamhet inte är förenlig med de statliga högskolornas uppgifter. Ärendena avsåg kommersiell verksamhet med radonmätningar bedrivna vid fysiska institutionen vid Lunds universitet och kommersiell verksamhet med geotekniska standardanalyser bedrivna vid Luleå tekniska universitet

Bakgrund

Ett konsultföretag anmälde 1996 Lunds universitet för fysiska institutionens kommersiella verksamhet med radonmätningar åt kommuner och privatpersoner. Samma företag anmälde 1998 Luleå tekniska universitet för att institutionen för samhällsbyggnadsteknik genom ett till institutionen knutet väglaboratorium utförde geotekniska standardanalyser åt olika företag på kommersiell basis. I båda fallen uppgav konsultföretaget att genom att ägna sig åt kommersiell verksamhet dumpade lärosätena priserna på marknaden. Lärosätena anförde bl.a. att verksamheten hade betydelse för deras grundutbildning och forskning samt utgjorde en del av deras samverkan med det omgivande samhället.

Högskoleverkets bedömning

Statliga universitet och högskolor är statliga förvaltningsmyndigheter och skall, enligt bestämmelserna i grundlagen (1 kap. 8 § regeringsformen), utöva offentlig förvaltning. Offentlig förvaltning finansieras ibland med avgifter. Myndigheten måste dock ha stöd i särskild norm för befogenheten att över huvud utföra prestationen.

Universitetens och högskolornas verksamhet regleras bl.a. i högskolelagen. Av dessa bestämmelser framgår att högskolornas uppgifter är utbildning och forskning samt att i dessa uppgifter ingår samverkan med det omgivande samhället, jfr. 1 kap. 2 § högskolelagen.

Enligt avgiftsförordningen (1992:191) och regleringsbrevet har universitet och högskolor befogenhet att ta ut avgifter för vissa former av sin verksamhet nämligen för bl.a. uppdragsutbildning och uppdragsforskning.

Samverkan med det omgivande samhället kan ske i olika former, bl.a. i form av uppdragsverksamhet. För att vara en uppgift för högskolorna måste dock verksamheten, enligt Högskoleverkets uppfattning, ingå i högskolornas utbildnings- eller forskningsverksamhet.

Av utredningarna avseende de vid Lunds universitet och vid Luleå tekniska universitet bedrivna affärsverksamheterna framgick att dessa inte

utgjorde uppdragsforskning eller uppdragsutbildning och inte heller någon annan i regleringsbrevet omnämnd uppdragsverksamhet.

Högskoleverket ifrågasatte inte lärosätenas påstående att deras affärsverksamhet hade en viss anknytning till och betydelse för universitetens grundutbildning och forskning genom att bl.a. öka kännedomen om arbetsmarknaden och ge praktiska erfarenheter av att arbeta i en realistisk situation. Högskoleverket konstaterade dock att verksamheten inte bedrevs i samverkan utan i konkurrens med andra företag på den öppna marknaden. Tjänsteproduktionen, verksamhetsformerna och kundkretsen syntes inte utåt sett skilja sig på något avgörande sätt från andra branschföretag på marknaden. Formerna för verksamheten kunde inte heller anses motsvara de former för samverkan som avsågs av lagstiftaren. Sammantaget fann Högskoleverket att verksamheterna inte utgjorde en sådan form av samverkan med det omgivande samhället som ingick i den s.k. tredje uppgiften.

Högskoleverket konstaterade att affärsdrivande verksamhet i den form som bedrevs i de aktuella fallen inte var förenlig med lärosätenas uppgifter som statliga universitet.

Uppföljning

Lund universitet meddelade Högskoleverket att den ifrågasatta verksamheten avvecklades från universitetet under 1997 och överfördes till ett externt företag. Högskoleverket nöjde sig med detta svar och avslutade uppföljningsärendet (beslut 1999-12-06, 31-1233-99). Luleå tekniska universitet meddelade Högskoleverket att universitetet hade för avsikt att avveckla den ifrågasatta verksamheten. Högskoleverket fann universitetets tilltänkta åtgärder att avveckla väglaboratoriets affärsverksamhet rimliga och avslutade ärendet med tillkännagivande att verket skulle följa upp hur avvecklingen fortskred (beslut 1999-11-23, regnr 31-205-99).

Beslut 1996-11-18, regnr 31-29-29; beslut 1998-11-09, regnr 31-50-98

Uppdragsutbildning vid Lunds universitet

Högskoleverket har kritiserat universitetet för sin handläggning av de interna reglerna om uppdragsutbildning. Universitetsledningen dröjde för länge med att informera om innebörden av nya centrala regler. Detta medförde att fakulteter och institutioner träffade avtal med omvärlden enligt universitetets gamla praxis trots att nya regler börjat gälla. Universitetet ansåg sig därför behöva meddela en egen övergångsbestämmelse till det nya rättsläget.

Bakgrund

Den 1 januari 1997 infördes en bestämmelse i regleringsbrevet för universitet och högskolor som klargjorde att uppdragsutbildning endast kunde tillgodoräknas som högskoleutbildning för den som var student, dvs. den som var antagen till och bedrev högskoleutbildning.

Universitetsledningen vid Lunds universitet informerade i rektorsbeslut den 6 mars 1998 om rättsläget och meddelade den 3 april 1998 en övergångsbestämmelse som innebar att för avtal som träffats före den 6 mars 1998 skulle äldre praxis tillämpas.

Högskoleverkets bedömning

Av allmänna förvaltningsrättsliga grundsatser har ansetts följa att nya regler skall tillämpas direkt från dagen för deras ikraftträdande om det inte finns någon övergångsbestämmelse (jfr. RÅ 1988 ref. 132).

Rektor ansåg att ett tidigare oklart rättsläge – dvs. frågan om när högskolepoäng kan ges för uppdragsutbildning – klarades genom regleringsbrevets för budgetåret 1997 hänvisning till 7 kap. högskoleförordningen. Rektor meddelade trots detta en övergångsbestämmelse för universitetet den 3 april 1997 innebärande att uppdragsutbildning fick tillgodoräknas enligt universitetets tidigare gällande praxis under förutsättning att överenskommelse om utbildning träffats mellan institution och uppdragsgivare före den 6 mars 1997 och utifrån föreskrifterna i föregående års regleringsbrev.

Högskoleverket fann det anmärkningsvärt att universitetsledningen avvaktade med konkreta åtgärder ända till rektorssammanträdet den 6 mars 1997. Universitetet hade ju konstaterat att rättsläget blev klarlagt i och med 1997 års regleringsbrev. Högskoleverket utgick från att regleringsbrevets innehåll var känt för universitetsledningen senast i början av januari 1997. Eftersom universitetsledningen visste att förhandlingar om att starta uppdragsutbildning pågick vid åtminstone en institution, måste den ha insett att det förelåg ett behov av ett omedelbart besked om rättsläget hos

institutionerna och fakulteterna. Därför borde universitetsledningen snarast ha informerat dessa om universitetets tolkning av gällande rätt. Härigenom hade avtalen i januari 1997 med utfästelser om högskolepoäng och examina och inrättandet av poänggivande utbildningar kunnat undvikas.

Beslut 1997-12-18, reg.nr. 31-693-97

(Fr.o.m. den 1 januari 1998 blev det åter tillåtet för den som inte är student att få högskolepoäng på uppdragsutbildning, se förordningen (1997:845) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor).

ALLMÄNNA HANDLINGARS
OFFENTLIGHET

Dröjsmål med att lämna ut kopia av allmän handling (studiemeritförteckning)

Ett dröjsmål på upp till tre veckor från begäran att få ut en allmän handling till utlämnandet av handlingen har inte ansetts godtagbart.

Bakgrund

Studenten A begärde att få ut en studiemeritförteckning hos Lärarhögskolan i Stockholm. A fick vänta omkring tre veckor på att få handlingen. Av utredningen i ärendet framgick att begärd studiemeritförteckning var en viss sammanställning av data som kunde tas fram genom det särskilda register som högskolan har lagt upp som service till studenterna. Registret fördes fortlöpande med hjälp av ADB.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 2 kap. 3 § första stycket tryckfrihetsförordningen (TF) förstås med handling bl.a. upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. En handling är allmän om den förvaras hos myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet. Av andra stycket framgår att en upptagning som avses i första stycket anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas.

Enligt 2 kap.12 § TF skall allmän handling som får lämnas ut på begäran genast eller så snart som möjligt på stället tillhandahållas den som önskar ta del därav. Den som önskar ta del av allmän handling har även rätt att mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del den får lämnas ut. Även en sådan begäran skall behandlas skyndsamt (2 kap. 13 §).

En begäran om en studiemeritförteckning är en begäran att få ta del av allmän handling och skall enligt TF:s regler behandlas skyndsamt. Ett dröjsmål med att lämna ut handlingen som uppgår till omkring tre veckor är inte godtagbart.

Eftersom studenten A hade fått den begärda handlingen och eftersom de administrativa rutinerna påverkats av bl.a. stöld av datorer och sabotage av aktuellt datorprogram nöjde sig Högskoleverket med att erinra högskolan om vikten av att TF:s bestämmelser i detta hänseende följdes.

Beslut 1998-06-05, reg.nr. 31-3716-96

Dröjsmål med att lämna ut kopia av allmän handling

En begäran om att få ta del av allmän handling behandlades inte förrän en skriftlig framställning hade gjorts. Därefter dröjde det två veckor innan begärda handlingar utlämnades. Höskoleverket har ansett att högskolans handläggning av ärendet inte var godtagbar.

Bakgrund

Studenten M begärde hos Högskolan i Gävle-Sandviken (numera Högskolan i Gävle) att få ta del av de två senaste tentamina i ämnena Civilrätt med Fastighetsrätt respektive Fastighetsförmedling. Sedan hon blev nekad att få ta del av dessa tentamina hos institutionen för ekonomi skickade hon en skriftlig begäran med mottagningsbevis den 28 januari 1998. Den 11 februari 1998 hade hon ännu inte fått svar på sin begäran.

Högskolan yttrade: Brevets ankomst till rätt person fördröjdes dels på grund av den oklara benämningen på mottagaren, dels på grund av vissa ovana inom institutionen att hantera brev med mottagningsbevis. Handläggningen fördröjdes eftersom man ville utreda varför och av vem studenten muntligt fått svaret att handlingarna inte gick att lämna ut. Institutionen skickade handlingarna till M den 11 februari 1998. I samband därmed upp gav högskolan att det inte råder någon tvekan om att en skrivning blir offentlig direkt efter skrivningens genomförande.

Höskoleverkets bedömning

Bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF).

Enligt 2 kap. 3 § TF förstås med handling framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. Handling är allmän om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 §§ är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet.

Enligt 2 kap. 12 § TF skall allmän handling som får lämnas ut på begäran genast eller så snart som möjligt på stället tillhandahållas den som önskar ta del därav. Den som önskar ta del av allmän handling har även rätt att mot avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del den får lämnas ut. Även en sådan begäran skall behandlas skyndsamt (2 kap. 13 § TF).

Prövning om en allmän handling får lämnas ut skall ske skyndsamt. När det är fråga om en handling som inte är sekretessbelagd kan ställningstagandet som regel göras omedelbart. I vissa fall kan dock tveksamhet uppstå.

Skäligt rådrom måste då finnas för genomläsning av handlingen och prövning av sekretessfrågan. Tillfälligt hinder kan också föreligga om handlingen behövs för myndighetens handläggning av ärendet.

Det har inte rätt någon tveksamhet från högskolans sida i fråga om studentens rätt att ta del av begärda uppgifter. En begäran om att få ut kopior på gamla tentamina är en begäran om att få ta del av allmän handlingar och skall enligt TF:s regler behandlas skyndsamt. Studenten fick kopior på handlingarna först sedan hon skickat sin begäran med mottagningsbevis. Innan dess hade hon av en tjänsteman på institutionen för ekonomi blivit nekad att överhuvudtaget få några kopior på handlingarna. Sedan högskolan fick hennes skriftliga begäran tog det ändå två veckor innan högskolan skickade henne begärda kopior. Högskoleverket ansåg att högskolans handläggning av ärendet inte var godtagbar. Uppenbarligen fanns det på högskolan en brist i kunskapen om vilka regler som gäller för allmänna handlingar och deras utlämnande. Högskoleverket förutsatte att högskolan vidtar erforderliga åtgärder för att komma till rätta med dessa brister, vilka verket ansåg vara allvarliga.

Beslut 1998-06-08, reg.nr. 31-386-98

Uppföljning

Högskolan har vidtagit åtgärder i enlighet med Högskoleverkets ställningstagande.

FÖRVALTNINGSLAGEN

Dröjsmål med överlämnande av överklagande till Överklagandenämnden för högskolan

Högskoleverket har riktat kritik mot Högskolan i Gävle för dröjsmål med att lämna över ett överklagande i ett tillsättningsärende till Överklagandenämnden för högskolan.

Bakgrund

Tillsättningen av två tjänster som vikarierande universitetslektor vid Högskolan i Gävle-Sandviken (numera Högskolan i Gävle) överklagades av sökanden J. Förordnandena för de aktuella tjänsterna gällde den 1 juli 1998 – den 30 juni 1999.

J:s överklagande inkom till högskolan den 25 juni 1998. Först i mitten av januari 1999 överlämnade högskolan handlingarna i ärendet till Överklagandenämnden för högskolan. Nämnden fann i beslut den 17 februari 1999 inte tillräcklig anledning att frångå högskolans ställningstagande, varför överklagandet avslogs. Nämnden fann dock skäl att lämna över ärendet till Högskoleverket för de åtgärder verket fann lämpliga.

Högskoleverket inhämtade yttrande från högskolan, som anförde att dröjsmålet med att överlämna överklagandet till överklagandenämnden haft sin orsak i stor arbetsbörda samt sjukfrånvaro, men att man nu förändrat förvaltningsorganisationen i syfte bl.a. att förhindra liknande dröjsmål i framtiden.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket hänvisade bl.a. till 7 § förvaltningslagen, av vilken framgår att varje ärende där någon enskild är part skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Verket konstaterade att dröjsmålet från det att J:s överklagande kom in till högskolan till dess högskolan överlämnade ärendet till överklagandenämnden varit nästan sju månader. Med hänsyn till att överklagandet rörde ett vikariat som sträckte sig från den 1 juli 1998 till den 30 juni 1999, hade överklagandet därmed förlorat en stor del av sin mening för J.

Högskoleverket fann, mot bakgrund av det ovan anförda, att högskolans förfarande i det aktuella fallet varit oacceptabelt och att högskolan därför måste kritiseras. Högskoleverket noterade vidare med tillfredsställelse att Högskolan i Gävle vidtagit åtgärder för att förändra förvaltningsorganisationen och förbättra handläggningen av rekryteringsärenden. Mot bakgrund av vad högskolan anförde om den svåra arbetsituation som rädde

vid högskolan under hösten 1998 och de åtgärder som vidtagits, fann Högskoleverket ej skäl att vidta ytterligare åtgärder.

Beslut 1999-05-12 reg.nr 31-626-99

Handläggning av begäran om tillgodoräknande av kurs

Högskoleverket har konstaterat att frågan om ett överklagande kunnat prövas i sak eller inte har ankommit endast på Överklagandenämnden för högskolan att avgöra. Den student som fått avslag från Göteborgs universitet på sin begäran om tillgodoräknande av del av kurs borde således ha informerats om sina överklagandemöjligheter.

Bakgrund

Studenten L begärde tillgodoräknande av sin tidigare utbildning vid ett annat universitet för motsvarande utbildning vid Göteborgs universitet. Den berörda institutionen ansåg att utbildningen avsåg en ej avslutad kurs och därför inte kunde tillgodoräknas. Göteborgs universitet gjorde bedömningen att ett sådant beslut inte avsåg tillgodoräknande av kurs enligt bestämmelser i högskoleförordningen och inte kunde överklagas.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att institutionen borde ha upprättat ett formellt beslut med institutionens ställningstagande bl.a. i frågan om tillgodoräknande. Den omständigheten att den utbildning som begärdes prövad för tillgodoräknande bedömdes av institutionen avse del av en kurs föranledde inte annan bedömning från Högskoleverkets sida. L borde vidare ha blivit upplyst om sin rätt att överklaga beslutet hos Överklagandenämnden för högskolan. Högskoleverket konstaterade vidare att frågan om ett överklagande kunde prövas i sak eller inte ankom endast på överklagandenämnden att avgöra.

Uppföljning

Göteborgs universitet har vid omprövningen handlagt ärendet som tillgodoräknande av kurs enligt 6 kap. 12 § högskoleförordningen.

Beslut 1998-10-16, 1999-05-18, reg.nr 31-2544-98

Högskoleverket är en central myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Verket arbetar med kvalitetsbedömningar, uppföljningar, utveckling av högre utbildning, utredningar, tillsyn, internationella frågor och studieinformation. Dessutom ansvarar verket för samordningen av det svenska universitetsdatornätet SUNET.